

Achterwaarts de toekomst in

*een toekomstscenario voor zelfhulp-
ondersteuning in Vlaanderen*

Vrijdag 23 november 2007
Provinciehuis Leuven

Professionele ondersteuning van zelfhulpgroepen

Kwaliteitsversterking of recuperatie

Forum: methode

- Input = meningen en standpunten
- Output = tips en suggesties
- Deelnemers:
 - Ervaringsdeskundigen
 - Hulpverleners
 - Professionele zelfhulpondersteuner
 - moderator

Verloop van het forum

- Twee werelden?
- Vormen van samenwerking en ondersteuning
- Voorstelling werking praatgroep Familieleden van gedetineerden, door Sara Klaps, CAW Leuven
- Feedback
- Tips voor professionelen
- Tips voor zelfhulpgroepen

<i>2 werelden?</i>	Zelfhulpgroepen	Professionelen
Structuur	Informeel	Formeel
Besluitvorming	Democratisch	Hiërarchisch
Hoofddoel	Emotionele ondersteuning en informatie	Dienstverlening
Kennis	Ervaringskennis	Door opleiding/studie
Levensduur	Onzeker	Lange termijn
Middelen	Vrijwilligerswerk	Betaalde krachten
Beloning	Verwerking en voldoening	Loon en status, voldoening
Taalgebruik	Alledaags	Vakjargon
Deelname aan formele structuren	Laag	Hoog

Vormen van samenwerking met of ondersteuning door professionals

- Doorverwijzing, lotgenotencontact stimuleren
- Promoten van zelfhulp
- Input van informatie
- Feedback
- Complementair
- Advies(orgaan)
- Katalysator
- Ondersteuning (evenwicht vinden)
- Belangenbehartiging
- Professioneel geleide of begeleide groepen

Een professioneel begeleide zelfhulpgroep: praatgroep voor familieleden van gedetineerden

- Procesbeschrijving
- Succesfactoren
- Belemmeringen
- Kritische terugblik

Feedback

- A model of good practice ?
- Wat te weerhouden?
- Waar voor op te letten?
- Toepasbaar voor iedere problematiek?

Tips voor professionelen ?

- -
- -
- -
- -
- -
- -
- -

Tips voor groepen?

■ -

■ -

■ -

■ -

■ -

■ -

■ -

■ -

Gespreksgroep voor familieleden en partners van gedetineerden

CAW Regio Leuven - Justitieel welzijnswerk
Spreker: Sarah Klaps

CAW Regio Leuven

- CAW = Centrum Algemeen Welzijnswerk
 - welzijnsorganisatie in regio Leuven
 - 11 verschillende deelwerkingen
 - ✓ Justitieel welzijnswerk
- Missie Justitieel Welzijnswerk
 - welzijn bevorderen
 - personen als verdachte of dader én van hun naastbestaanden
 - door individueel en structureel verbindend te werken
 - zodat zij (opnieuw) tot hun recht kunnen komen in hun dagelijks leven en in de ruimere samenleving

Gespreksgroep voor familieleden en partners van gedetineerden

- Vanuit individuele hulpverlening aan naastbestaanden van gedetineerden
 - Vooral familieleden en partners
 - Vraag naar informatie: zowel juridisch als over de gevangenis en zijn mogelijkheden
 - Eigen gevoelens en ervaringen: schuld- en schaamtegevoelens, sociale uitsluiting, ...
- Idee: gespreksgroep voor lotgenoten

Redenen gespreksgroep

- **Uitwisselen van informatie**
 - Juridische informatie (procedures, ...)
 - Gevangenis (activiteiten, herstelaanbod, ...)
- **Herkenning en erkenning**
 - Lotgenoten met gelijkaardige, herkenbare problemen
 - Luisteren naar elkaar en meevoelen
- **Steun en stimulans**
 - Tijd en belangstelling hebben voor elkaar
 - Positieve voorbeelden in/bij elkaar vinden

Redenen gespreksgroep

- Verschillende voorbeelden en situaties
 - Meer inzicht krijgen
 - Meer informatie, voorbeelden, kennis, aanmoediging
- Nieuwe contacten
 - Komen in sociaal isolement, want willen eigen omgeving niet belasten met moeilijke en pijnlijke ervaringen
 - Komen in contact met nieuwe mensen (vriendschap)
- Zelfredzaamheid vergroten
 - Tips vanuit delen van ervaringen om op bepaalde situaties te reageren

Start gespreksgroep

- 3 dinsdagavonden in mei 2004
- Bekendmaking bij eigen cliënteel + folders en affiches
- 7 deelnemers
- Thema's: kennismaking (relatie met gedetineerde, detentiesituatie, ...) + eigen verhaal brengen (steun omgeving, contacten met justitie, gevoelens, beleving feiten, ...)
- Van daaruit gemeenschappelijke elementen naar voren gebracht.
- Deelnemers vragen zelf naar vervolg. Samen thema's uitkiezen om in de bijeenkomsten over te spreken.

Vervolg gespreksgroep

- Bijeenkomst: elke 1^e dinsdagavond
 - Zomervakantie: geen bijeenkomsten
 - Januari: kerstfeestje
- Regelmatig aansluitingsmomenten voor nieuwe deelnemers
 - Eerst voorbereidend gesprek met JWL
 - Peter/meter – systeem
 - Tot 16 nieuwe deelnemers
 - Af en toe stoppen deelnemers wegens veranderde situatie

Vervolg gespreksgroep

- Informatieve thema's
 - Leven in de gevangenis + activiteitenaanbod
 - Assisenprocedure
- Ervaringen uitwisselen
 - Moeilijke momenten (kerstperiode, verjaardagen, ...)
 - Schuld- en schaamtegevoelens, machteloosheid, ...
- Andere
 - Beeldvorming gedetineerden
 - Omgaan met de media
 - Sprekers (ex-gedetineerde, slachtofferhulp, ...)

Vervolg gespreksgroep

- Evaluatie door de deelnemers
 - Vrijheid van spreken
 - Ondervinden veel steun van elkaar
 - Het gevoel hebben er niet alleen voor te staan
 - Informele contacten: minder sociaal isolement
 - Meer inzicht: informatie, ervaringen anderen, sprekers, ...
 - Persoonlijke groei: worden zekerder en assertiever
 - Eigen beleving staat minder in functie van de gedetineerde

Overgang naar lotgenotengroep

- Vanaf september 2006
- Redenen:
 - Traject groep, bij nieuwe deelnemers verschillende snelheden en behoeften. JWL wil aanbod nieuwe gespreksgroep doen
 - tijdsinvestering + man/vrouwkracht
 - Doelstellingen zijn behaald (redenen start groep)
 - Deelnemers kunnen op eigen krachten verder: eigen doelstellingen en belangenbehartiging, zonder beperkingen/censuur van een organisatie. Volledige vrijheid van spreken voor de groep.

Overgang naar lotgenotengroep

- Lotgenotengroep wordt benaderd als partner
- Overgangsfase: regelmatig overleg tussen JWL, TZ en gespreksleiders
- Huidige concrete samenwerking:
 - JWL: inhoudelijke opvolging op verzoek van de groep + samenwerking rond concrete projecten, ...
+ mogelijkheid individuele hulpverlening
 - TZ: organisatorische opvolging + begeleiding groepsproces

Kritische terugblik

- Overgang naar autonome groep
 - Niet de opzet bij de start, daarom ook niet systematisch meer verantwoordelijkheden voor de groepsleden
 - Deels noodgedwongen (bereiken doelstellingen en man/vrouwkracht)
 - Riep veel (soms onbewuste) weerstand op bij deelnemers
 - Moeilijk voor groepsleden om autonoom verder aan de slag te gaan, blijven wat bij de pakken zitten, concrete doelstellingen formuleren verloopt moeizaam

Kritische terugblik

- Succesfactoren professionele aanpak
 - Zakelijke en neutrale kijk bieden aan deelnemers, dus meer loskomen van eigen situatie en gemeenschappelijke elementen zien
 - Input groep helpt professionelen om kritisch na te denken over hun aanpak
 - Professionelen kunnen ervaringen groep gebruiken om het effect aan te geven, bv. naar het beleid toe.
 - Boek “(Straf)tijd”- Lieve Blanquaert + tentoonstelling
 - Reportage “Koppen”
 - Interviews tijdschriften “Fatik” en “Metanoia”

Kritische terugblik

- Spanningsvelden
 - Verschil in ritme : professionelen moeten groep soms 'temperen'
 - Meningsverschil mbt begunstigde groep en functies
 - Groep: gedetineerden + belangenverdediging
 - JWL: naastbestaanden + lotgenotencontact
 - Afstand/nabijheid
 - Voor- en nadelen om professioneel afstand te houden
 - Voor- en nadelen om affiniteit te hebben met doelgroep
 - Is overgang naar autonome groep gemakkelijker bij consequente professionele afstand?

Kritische terugblik

- Aanpak nieuwe gespreksgroep
 - Afgebakend in tijd
 - Duidelijk opgezet programma
 - Informatie verschaffen + ervaringen delen
 - Mogelijkheid op vervolg bij lotgenotengroep
 - Meer doordacht omgaan met ad hoc kansen
 - Boek “(Straf)tijd” + tentoonstelling: veel input door deelname gespreksgroep, maar achteraf beetje ‘zwart gat’ voor deelnemers.
 - Deelnemers zijn gekend en geliefd, maar dat geeft soms een vertekend beeld over inhoudelijke reacties van anderen

Feedback

- A model of good practice ?
- Wat te weerhouden?
- Waar voor op te letten?
- Toepasbaar voor iedere problematiek?

Tips voor professionelen ?

■ -

■ -

■ -

■ -

■ -

■ -

■ -

Tips voor groepen?

■ -

■ -

■ -

■ -

■ -

■ -

■ -

■ -